
Назаровець М. А.

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича, Київський національний університету імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

БАЗИ ДАНИХ ЦИТУВАНЬ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНОГО БІБЛІОТЕКАРА

Показники баз даних цитувань активно використовуються як інструмент оцінювання наукової продуктивності й прийняття рішень у сфері науки та техніки. На прикладі роботи Служби інформаційного моніторингу розглянуто роль та тип підтримки, яку академічні бібліотеки можуть надавати у процесі їх використання.

Ключові слова: бази даних цитувань; бібліотека закладу вищої освіти; бібліотечно-інформаційні послуги; наукова комунікація

Nazarovets M. A.

Maksymovych Scientific Library, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

CITATION DATABASES: THE ROLE OF THE ACADEMIC LIBRARIAN

Indicators of citation databases are actively used as a tool for assessing scientific productivity and decision-making in the field of science and technology. The role and type of support that academic libraries can provide in the process of their use are considered in the example of the work of the Information Monitoring Service.

Keywords: citation databases; library of higher education institution; library and information services; scientific communication

Важливою рисою роботи академічного бібліотекара є, з одного боку, знайомство з організацією роботи цифрових інструментів для наукової комунікації, зокрема, і баз даних цитувань (далі БД цитувань), а з іншого боку – з особливостями наукової роботи своїх установ. Тому очевидно, що саме у бібліотеках закладів вищої освіти створюються окремі підрозділи, які працюють з БД цитувань, що використовуються як інструмент оцінювання наукової продуктивності й прийняття рішень у сфері науки та техніки.

З метою моніторингу ефективності представлення наукових здобутків представників Київського національного університету імені Тараса Шевченка у світовому інформаційному просторі та всебічної інформаційної їх підтримки у 2015 році на базі Наукової бібліотеки ім. Максимовича (далі НБ) була створена Служба інформаційного моніторингу (далі СІМ). Значний обсяг бібліотечно-інформаційних послуг, що надаються СІМ реалізуються за допомогою функціональних можливостей міжнародних БД цитувань, таких як Google Академія, Scopus, баз Web of Science Core Collection тощо.

Портфель послуг з використання можливостей БД цитувань, що надаються академічними бібліотекарями, співробітниками СІМ, складається з: адміністрування та

організації доступу, консультаційно-інформаційної роботи, моніторингу та аналізу публікаційної активності, упорядкування інформації, інформаційної підтримки редакцій наукових видань.

В першу чергу співробітники СІМ виконують роль адміністраторів та відповідають за організацію надання **доступу** представникам університету до БД цитувань, інформування про наявність/відсутність доступу, збір статистичних даних для звітів про їх використання та прийняття рішень про необхідність подальшого доступу до них, інформаційну підтримку користувачів в створенні облікових записів, організацію дистанційного доступу тощо.

Наступний тип послуг охоплює заходи з **консультаційно-інформаційної роботи**: організація тренінгів по роботі з БД цитувань (як від офіційних представників ресурсів, так і від бібліотекарів), серед яких можна виділити масові заходи, заходи для окремих груп користувачів та індивідуальні консультації. З початку 2020 року тренінги проводяться за допомогою дистанційних засобів зв'язку, відеозаписи з презентаціями до таких тренінгів викладаються на сайті НБ. Окремо слід виділити підготовку співробітниками СІМ покрокових ілюстрованих посібників з роботи з БД цитувань, які в електронному форматі також доступні на сайті НБ.

У комплексі консультаційно-інформаційних послуг СІМ слід окремо виділити послугу з допомоги у пошуку наукових періодичних видань, що індексуються у БД Scopus та Web of Science Core Collection для публікації представниками університету результатів власних досліджень.

Важливою складовою портфелю послуг СІМ по роботі з БД цитувань є **моніторинг та аналіз публікаційної активності** представників університету, результати якого зокрема лягають в основу поточних та річних звітів адміністрації про науково-технічну роботу університету. У БД Scopus та Web of Science Core Collection моніторинг нових публікацій, авторами яких є науковці, які вказали свою приналежність до університету, здійснюється щомісячно. Керівники та співробітники підрозділів університету регулярно інформуються про результати моніторингу, що дозволяє їм відстежувати динаміку публікаційної активності для прийняття подальших адміністративних рішень.

Щомісяця серед проіндексованих публікацій виокремлюється інформація про топ-3 публікації, що з'явилися у періодичних виданнях світу з найвищими показниками CiteScore та Impact Factor. Окрім внутрішньо університетського інформування, повідомлення з посиланнями на ці статті публікуються на офіційній сторінці НБ у соціальній мережі Facebook.

У 2020 році на запит окремих підрозділів університету впроваджено послугу з пошуку та подальшої верифікації директором НБ наявності публікацій у джерелах, що проіндексовані у БД Scopus та Web of Science Core Collection, для рецензентів, опонентів та голів спеціалізованих вчених рад з захисту дисертацій.

Для укладання коректних звітів з публікаційної активності університету важливо, щоб у БД цитувань зберігались максимально повні та коректні дані. Також це важливо в контексті використання цих даних для оцінювання університетів при укладанні світових рейтингів ЗВО. Тому СІМ працює також над **упорядкуванням інформації** у профілях університету у БД Scopus та Web of Science Core Collection (пошук та додавання відсутніх з різних причин у профілі установи публікацій), слідує за наповненням профілю університету у БД Google Академія. СІМ проводить системну інформаційну роботу з використання офіційної назви університету його представниками при публікації ними результатів власної наукової діяльності для максимально коректної ідентифікації їх приналежності до установи. Також, проводиться консультативно-інформаційна робота з використання представниками університету ідентифікаторів авторів ORCID.

Пошук публікації та авторських профілів у БД Scopus та Web of Science Core Collection здійснюється також і за індивідуальними запитами представників університету, і, за потреби, надається допомога у поданні запиту до технічної підтримки для впорядкування інформації про їх публікаційну активність у цих БД, пошук причин відсутності публікації тощо.

Окремим напрямком роботи у портфелі послуг, пов'язаних з БД цитувань, є **інформаційна підтримка редакцій наукових періодичних видань** університету: інформування редакцій про наявність відповідних БД та їх вимог для індексування журналу, моніторинг готовності для індексування журналів, консультації з найкращих видавничих практик тощо. Також СІМ здійснює реєстрацію DOI (з підтримкою ініціативи відкритих цитувань) для наукових періодичних видань університету, що сприяє їх сталій ідентифікації та виконанню вимог МОН України для фахових видань категорії «Б».

В умовах постійних змін, виникнення нових та удосконалення звичних ресурсів для наукової комунікації, СІМ постійно працює над оновленням портфелю своїх послуг для максимально ефективної підтримки запитів представників університету.